

– розробити систему мотивації співробітників СУА, орієнтовану на досягнення поставлених цілей окремими працівниками.

Для оцінки діяльності служби управлінського аудиту в компанії може бути корисним документ «Практичний посібник із вимірювання та оцінки результативності та ефективності роботи служби управлінського (внутрішнього) аудиту». У цьому документі має міститися приблизний перелік кількісних та якісних показників та рекомендації щодо впровадження системи оцінки ефективності.

Інформаційні джерела

1. Дмитренко О. М. Оцінка ефективності внутрішнього аудиту суб'єктів суспільного інтересу. *Ефективна економіка*. 2018. № 6.

УДК 336,71:378.08

І.І. Бабіч, канд. екон. наук, проф. (*ЛНТУ, Луцьк*)

КОМПЛІАНС-КОНТРОЛЬ В УПРАВЛІННІ КОМПАНІЯМИ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ

Розвиток бізнесу неможливий без певних правил, принципів, які гарантували б певну довіру до нього держави, потенціальних інвесторів і суспільства. Такі правила мають бути в основі управління суб'єктами господарювання, визначатись законодавчими і нормативними актами та внутрішніми регламентами, і, відповідно, контролюватись їх дотримання. Постійно зростаюча кількість правових норм і внутрішніх регламентів в управлінні компаніями підвищує ризик їх недотримання.

Правила корпоративного управління в Україні встановлені в певній мірі для банківської сфери, фінансових установ та підприємств – суб'єктів суспільного інтересу. Здебільшого вони вимагають і регламентують побудову і функціонування системи внутрішнього контролю (внутрішнього аудиту).

Мінімізація ризиків є одним з головних аспектів успішної діяльності будь-якого підприємства, що найбільш актуально в контексті системи публічного управління, оскільки дії та рішення менеджменту можуть мати великий вплив на загальну ситуацію в суспільстві.

Особливо важливим є це зараз, під час війни, оскільки наразі навіть ті бізнеси, які не планували виходити на західні ринки, почали закладати це в свою стратегію. До того ж, війна додала нових ризиків:

бізнесам потрібно бути ще обережнішими, обираючи собі партнерів та підрядників і підписуючи контракти з іноземними компаніями [1].

Управління комплаєнс-ризиками, що розуміється як планування, організація, керівництво та контроль діяльності, забезпечує відповідність господарської діяльності вимогам, які випливають з відповідного правового та нормативного середовища, все частіше проявляється в діяльності підприємств. Вона особливо розвивається в суворо регульованих галузях, таких як банківська сфера, фінанси, фармацевтична промисловість або енергетичний сектор у широкому розумінні. Схоже, що в умовах такого стрімко мінливого світу, прогресуючої глобалізації, значних одноразових подій або системних ризиків концепція управління комплаєнс-ризиками не тільки буде поставлена в центр управління бізнесом, а й набуде особливого значення.

У Сполучених Штатах Америки, Великобританії, країнах Європейського співтовариства комплаєнс як більш досконала і універсальна форма внутрішнього контролю досить давно застосовується у діяльності компаній, має давню історію нормативного забезпечення [2, 3].

Термін «комплаєнс» є новим для українського бізнесу та не має єдиного підходу до тлумачення економічного змісту. На думку фахівців Міжнародної асоціації комплаєнсу (International Compliance Association), категорія комплаєнс втілює здатність діяти відповідно до закону, набору правил та норм або встановлених вимог та внутрішніх процедур [4].

Слід зауважити, що функція забезпечення відповідності (комплаєнс) тепер представляє собою щось більше, ніж просто дотримання правил. На відміну від існуючих систем внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту в управлінні компанією він означає також культуру, етику, конфіденційність даних, технології, соціальну та екологічну відповідальність в поведінці як менеджменту, так і всього персоналу.

Загалом, вимоги щодо створення і функціонування систем внутрішнього контролю в управлінні суб'єктами господарювання передбачені низкою законодавчих і нормативних актів, зокрема: Законами України «Про запобігання корупції», «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», «Про захист економічної конкуренції», «Про акціонерні товариства», «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» та ін. Закону, який би зобов'язував усі українські суб'єкти господарювання впроваджувати комплаєнс-контроль, поки що не існує.

Власникам та менеджменту будь-якого бізнесу слід розуміти, що ключова відмінність функціонування системи внутрішнього контролю від побудови ефективної системи комплаєнс-контролю полягає в тому, що останній спрямований також на етичне ведення бізнесу, прозорість і соціальну відповідальність, і як наслідок, сприяє посиленню репутації бізнесу перед партнерами, державою і суспільством загалом. Втім, якщо діяльність компанії спрямована на співпрацю з іноземними партнерами чи інвесторами, цього не уникнути.

Опитування Європейської бізнес-асоціації показало, що приблизно половина українських бізнесів із різних галузей серйозно переймаються комплаєнсом та залучають до цього зовнішніх експертів. До речі, цього від українських компаній очікують їх клієнти. За результатами опитування UNIC, майже 70% українців готові переплачувати за товари і послуги, якщо вони впевнені, що купують у доброчесної компанії [1].

Отже, можна зробити висновок про те, що належне функціонування комплаєнс-функції забезпечує ефективне управління, впливаючи на імідж всієї організації, зміцнення репутації та позицій компанії, підтримку досягнення бізнес-цілей, стратегії та місії. З огляду на це, компанії, які користуються довірою інвесторів і мають на меті працювати ефективно, однозначно потребують одного з ключових фундаментів, яким є комплаєнс та система управління комплаєнс-ризиками.

Інформаційні джерела

1. Що таке комплаєнс. І чому це актуально для бізнесу навіть під час війни. URL: <https://ain.ua/special/what-does-compliance-mean/index.html> (дата звернення: 31.10.2023).
2. Companies Act 2006. URL: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2006/46/contents> (дата звернення: 21.10.2023).
3. The UK Corporate Governance Code. URL: <https://www.frc.org.uk/getattachment/88bd8c45-50ea4841-95b0-d2f4f48069a2/2018-UK-Corporate-Governance-Code-Final.PDF> (дата звернення: 21.10.2023).
4. International Compliance Association. URL: <http://www.int-comp.org/faqs-compliance-regulatory-environment> (дата звернення: 31.10.2023).